

Safonau'r Gymraeg

Adroddiad Blynyddol 2017–2018

**Rhoi Safonau'r Gymraeg ar
waith yn Nhîm Comisiynydd yr
Heddlu a Throseddau**

Cyflwyniad

O 30 Mawrth 2017 roedd yn rhaid i Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddu De Cymru a'i dîm gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg a osodwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg. Mae'r rhain wedi'u hamlinellu yn hysbysiad cydymffurfio cyfreithiol Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu sydd ar gael ar ein gwefan.

Ers eu cyflwyno mae wedi bod yn bleser gennym ymgorffori naws y Safonau a'r cyfleoedd y maent yn eu cynnig o ran galluogi pobl De Cymru i ddefnyddio eu dewis iaith pan fyddant yn cysylltu â ni. Rydym hefyd wedi bod yn awyddus i hyrwyddo'r Safonau yn y gweithle er mwyn annog ein staff ein hunain i ddefnyddio'r Gymraeg yn ystod oriau gwaith, p'un a ydynt yn darparu gwasanaeth i'r cyhoedd neu'n cyfathrebu â'i gilydd. Rydym yn ymrwymedig i fodloni gofynion ein Safonau ac rydym wedi gwneud nifer o newidiadau i'r ffordd rydym yn gweithio er mwyn gallu gwneud hynny.

Mae'r ddogfen hon yn rhoi trosolwg o'r gwaith a wnaed i gydymffurfio â'r Safonau a hyrwyddo cynwysoldeb Cymraeg yn ystod blwyddyn ariannol 2017-2018.

Trosolwg Mewnol

Rydym wedi sefydlu Gweithgor Cymraeg, wedi'i gadeirio gan y Pennaeth Craffu a Sicrwydd. Mae'r Grŵp hwn wedi datblygu prosesau ar gyfer sicrhau cydymffurfiaeth â'r Safonau ac yn gyfrifol am y gwaith o fonitro a goruchwyllo ein cydymffurfiaeth a'n cynnydd yn barhaus. Rhaid i aelodau'r grŵp hefyd weithredu fel 'Hyrwyddwyr' ar gyfer y Gymraeg a chwarae rhan yn y gwaith o godi ymwybyddiaeth o'r Safonau ym mhob rhan o'r tîm. Mae'r grŵp yn adrodd i gyfarfodydd y tîm llawn yn nhîm y Comisiynydd er mwyn sicrhau bod materion Cymraeg yn cael eu cynnwys yn ein strwythurau llywodraethu.

Yn ogystal â hyn, rydym wedi ein cynrychioli ar ' Fwrdd Strategol y Gymraeg Heddlu De Cymru' er mwyn sicrhau ein bod yn cydweithio â Heddlu De Cymru gymaint â phosibl i hyrwyddo cynwysoldeb iaith.

Cynnwys y Safonau yn 2017/18

Mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu a'r tîm wedi bod yn gweithio'n galed, drwy'r Gweithgor Cymraeg mewnol, er mwyn sicrhau bod cynlluniau ar waith drwy gydol y flwyddyn fel y gellir cyflwyno a chyflawni'r Safonau yn effeithiol. Roedd hyn yn cynnwys datblygu cynllun gweithredu er mwyn gwneud y darpariaethau angenrheidiol.

Mae pob aelod o staff Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu wedi mynychu sesiynau ymwybyddiaeth gorfodol ar Safonau'r Gymraeg a darparwyd y rhain gan aelodau o'r gweithgor mewnol. Rhoddwyd dogfen Ganllaw gynhwysfawr hefyd i'r staff, a ddatblygwyd gan y gweithgor, er mwyn eu cefnogi gyda'u cyfrifoldebau Cymraeg unigol.

Sicrhawyd bod pob aelod o staff yn gallu cael gafael ar ystod o wybodaeth a deunyddiau yn Gymraeg er mwyn rhoi gwasanaeth cyson i'r cyhoedd. Cynigiwyd sesiynau Cymraeg amser cinio yn fewnol hefyd er mwyn galluogi pobl i gyfathrebu'n anffurfiol drwy gyfrwng y Gymraeg ac i annog dysgu.

Cymerwyd camau ymarferol hefyd er mwyn sicrhau ein bod yn y sefyllfa orau i ddarparu gwasanaeth Cymraeg cadarnhaol. Mae enghreifftiau wedi cynnwys recriwtio siaradwyr Cymraeg ar gyfer ein tîm gweinyddol rheng flaen a datblygu llyfrgell o ymadroddion Cymraeg defnyddiol i bob aelod o staff.

Mae'r gweithgor mewnol yn parhau i fonitro'r broses o roi'r Safonau ar waith fel mater o drefn.

Safonau Darparu Gwasanaethau

Rydym wedi bod yn gweithio i gyrraedd ein safonau 'Darparu Gwasanaethau' drwy nifer o fesurau, gan gynnwys y canlynol:

- Cynnwys troednodiadau ar waelod pob e-bost a llythyr yn egluro ein bod yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg a Saesneg.
- Bydd siaradwyr Cymraeg yn nodi eu gallu i siarad Cymraeg ar droednodiadau e-bost.
- Bydd llofnodion e-bost, negeseuon e-bost 'allan o'r swyddfa' a negeseuon peiriannau ateb i bob rhif llinell dir yn ddwyieithog.
- Caiff y sawl sy'n cysylltu â phrif linell ffôn tîm y Comisiynydd gyfarchiad dwyieithog. Yna, cânt gymorth yn Gymraeg nes cyrraedd pwynt lle nad yw'n bosibl mwyach gan nad oes siaradwyr Cymraeg ar gael neu am fod angen siarad ag arbenigwr ar bwnc nad yw'n gallu siarad Cymraeg. Caiff pob galwr Cymraeg ei drin â chwarteisi a pharch a byddwn yn gwneud popeth a allwn i ddarparu gwasanaeth cadarnhaol.
- Rydym wedi cyflwyno system teleffoni newydd ar gyfer galwyr allanol fel y gallant ddewis cyfathrebu yn Gymraeg neu yn Saesneg.
- Pan fyddwn yn cysylltu â phobl am y tro cyntaf ac nad ydym yn ymwybodol o'u dewis iaith, byddwn yn gofyn iddynt a hoffent gyfathrebu â ni yn Gymraeg. Mae hyn yn berthnasol oni bai bod y person hwnnw eisoes wedi derbyn cyswllt yn Saesneg neu am fod ei ddewis iaith eisoes yn hysbys.
- Rydym wedi sefydlu system i gofnodi manylion y sawl sy'n rhoi gwybod i ni eu bod am gyfathrebu â ni yn Gymraeg.
- Bydd pob cyfarfod, digwyddiad a chynhadledd gyhoeddus yn cynnig cyfle i sgwrsio yn Gymraeg. Bydd gofyn i unigolion roi gwybod i ni os hoffent gyfathrebu yn Gymraeg erbyn dyddiad penodol er mwyn i ni allu trefnu cyfleusterau cyfieithu ar y pryd yn briodol.
- Bydd unrhyw ddogfennau defnydd safonol a ddefnyddir o fewn y tîm yn ddwyieithog.
- Mae ein gwefan yn ddwyieithog.
- Bydd trydариadau o gyfrif Twitter y Comisiynydd (@commissionersw) yn ddwyieithog.
- Datblygwyd polisi newydd ar gyfer dyfarnu grantiau yn Gymraeg a Saesneg, sy'n ystyried yr angen i ystyried a hyrwyddo'r Gymraeg yn y broses ddyfarnu.

Nid ydym wedi derbyn unrhyw gwynion mewn perthynas â'r Safonau Darparu Gwasanaethau yn y cyfnod adrodd hwn.

Safonau Llunio Polisi

Rydym wedi bod yn gweithio i gyrraedd ein safonau 'Llunio Polisi' drwy nifer o fesurau, gan gynnwys y canlynol:

- Pan gaiff polisïau neu brosiectau eu sefydlu neu eu hadolygu a phan fyddant yn destun proses 'Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb' (EIA), bydd hyn yn cynnwys asesiad o oblygiadau o ran y Gymraeg, gan gynnwys cyfleoedd i hyrwyddo'r Gymraeg.
- Trefnwyd sesiynau codi ymwybyddiaeth i'r staff er mwyn sicrhau eu bod yn defnyddio'r broses Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb/y Gymraeg yn effeithiol
- Bydd ymgynghoriadau neu ymchwil yn achub ar gyfleoedd i wahodd sylwadau ar sut y gallem hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg. Ers cyflwyno'r Safonau mae hyn wedi digwydd yn fewnol, ac mae staff wedi mynegi eu barn ar sut y gallwn hyrwyddo'r iaith.

Nid ydym wedi cael unrhyw gwynion mewn perthynas â'r Safonau Darparu Gwasanaethau yn y cyfnod adrodd hwn.

Safonau Gweithredol

Rydym wedi bod yn gweithio i gyrraedd ein safonau 'Gweithredol' drwy nifer o fesurau, gan gynnwys y canlynol:

- Cynigiwyd y cyfle i aelodau o staff gael dogfennau AD yn Gymraeg neu i gynnal prosesau AD yn Gymraeg (ac mae hynny'n parhau i gael ei gynneg). Hyd yma nid oes neb o blith y staff wedi gofyn am y cyfleuster hwn.
- Mae cyfleusterau gwirio sillafu Cymraeg mewnol wedi eu cyflwyno at ddefnydd siaradwyr Cymraeg.
- Pan fyddwn yn hysbysebu ar gyfer unrhyw swydd newydd, byddwn yn ymgymryd â phroses o asesu'r sgiliau Cymraeg sydd eu hangen ar gyfer y swydd. Darperir y canlyniadau asesu dros y dudalen.
- Caiff prosesau recriwtio dwyieithog eu cynnig.
- Caiff pob aelod o staff newydd sy'n ymuno â thîm y Comisiynydd ei friffio ar ofynion a phrosesau Safonau'r Gymraeg yn ystod y cyfnod sefydlu.
- Darperir sesiynau gloywi o ran cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg fel y bo angen yn ystod y flwyddyn.
- Er mwyn annog y defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle cynigiwyd sesiynau 'Siop Siarad' i aelodau o staff. Cynigiwyd y rhain i staff sy'n siarad Cymraeg a staff di-Gymraeg er mwyn eu helpu i ddysgu a gwella eu hyder.
- Mae Polisi Cymraeg yn y Gweithle wedi cael ei gyflwyno. Mae hyn yn amlinellu'r modd y caiff y Gymraeg ei hyrwyddo ymhlith tîm y Comisiynydd.

Nid ydym wedi derbyn unrhyw gwynion mewn perthynas â'r Safonau Gweithredol yn y cyfnod adrodd hwn.

Safonau Cadw Cofnodion

Rydym wedi bod yn gweithio i gyrraedd ein safonau 'Cadw Cofnodion' drwy nifer o fesurau, gan gynnwys y canlynol:

- Rydym yn cadw cofnodion o wybodaeth sy'n ymwneud â'n hysbysiad cydymffurfio ar gyfer Safonau'r Gymraeg. Er enghraifft, rydym yn cadw cofnod o nifer y cwynion mewn perthynas â chydymffurfio, yn ogystal â chofnod o nifer yr aelodau sy'n siarad Cymraeg a nifer y swyddi gwag a hysbysebwyd sy'n cael eu hasesu ar gyfer sgiliau Cymraeg (a'r canlyniadau asesu).

Er mwyn bodloni gofynion ein Safonau Cadw Cofnodion, rydym yn darparu'r wybodaeth mewn perthynas â'r cyfnod adrodd hwn isod:

Gofyniad Cofnodi	Nifer
Nifer y cyflogeion sy'n meddu ar sgiliau Cymraeg	Mae 9 aelod o staff ar Lefel 4 neu Lefel 5 (bron yn rhugl neu'n rhugl). Mae hyn yn cynrychioli 28% o'r aelodau staff.
Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennym yn ystod y cyfnod adrodd hwn a gategoreiddiwyd fel swyddi lle roedd sgiliau Cymraeg yn hanfodol	2 (Penodwyd 2 siaradwr Cymraeg)
Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennym yn ystod y cyfnod adrodd hwn a gategoreiddiwyd fel swyddi lle roedd angen dysgu sgiliau Cymraeg ar ôl cael eich penodi i'r swydd	0
Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennym yn ystod y cyfnod adrodd hwn a gategoreiddiwyd fel swyddi lle roedd sgiliau Cymraeg yn ddymunol	5 (Penodwyd 2 siaradwr Cymraeg)
Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennym yn ystod y cyfnod adrodd hwn a gategoreiddiwyd fel swyddi lle nad oedd sgiliau Cymraeg yn angenrheidiol	0
Nifer y cyflogeion a aeth ar gyrsiau hyfforddi a gynhaliwyd yn Gymraeg yn ystod y cyfnod adrodd	0

Cwynion

Rydym wedi sefydlu polisi ar gyfer delio ag unrhyw gwynion sy'n ymwneud â chydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg a gellir dod o hyd i hwn ar ein gwefan. Nid ydym wedi cael unrhyw gwynion mewn perthynas â'r Gymraeg yn ystod y cyfnod adrodd hwn.

Casgliad

Rydym yn ymrwymedig i sicrhau bod cynwysoldeb iaith yn dod yn rhan arferol o'n busnes o ddydd i ddydd yn nhîm y Comisiynydd. Fodd bynnag, gwyddom nad ydym yn cael popeth yn iawn bob amser a chroesawn farn ein cymunedau a'n staff ynghylch sut y gallem wella.